

BIBLIOTEKREFORM 2014

BIBLIOTEKSAMTALER

I AUST-AGDER

VÅREN 2007

RAPPORT

AUST-AGDER BIBLIOTEK OG KULTURFORMIDLING

RAPPORT FRA BIBLIOTEKSAMTALER I AUST-AGDER VÅREN 2007

Aust-Agder bibliotek og kulturformidling / folkebibliotekene i Arendal, Birkenes, Bygland, Bykle, Evje og Hornnes, Froland, Gjerstad, Grimstad, Iveland, Lillesand, Risør, Tvedestrand, Valle, Vegårshei og Åmli.

Innledning

Bibliotekutredningen Bibliotekreform 2014 ble gjennomgått i Biblioteksjefmøte i Aust-Agder i november 2006, og fylkesbiblioteket foreslo en runde "biblioteksamtaler" med hvert enkelt bibliotek for å gå gjennom problemstillinger i tilknytning til reformen. Samtalene skulle være utviklingsrettet, og det ble sendt ut et forslag til spørsmålsstillinger på forhånd.

Spørsmålsskjemaet var inndelt i samme temaer som bibliotekutredningen.

Samtalerunden ble presentert som et forprosjekt for et større arbeid med Bibliotekreform 2014 i Aust-Agder, der målet var å kartlegge bibliotekenes ønsker og behov knyttet til bibliotekreformen.

Mål for et eventuelt hovedprosjekt (kanskje bestående av flere mindre delprosjekter?) ønsket en å kunne fastsette i august-september 2007 på grunnlag av ønsker og forslag i samtalene.

Fylkesbiblioteket besøkte alle folkebibliotekene (hovedbibliotekene) en gang i perioden 12.4. – 21.6.07. Fra fylkesbiblioteket møtte to personer til hvert møte, skiftende mellom fire rådgivere: Randi Nilsen eller Ruth Skjævestad, og Kristin Havstad eller Hege Solli. Bibliotekene ble oppfordret til å invitere inn deltakere i samtalene, slik:

"Biblioteket velger selv hvem / hvor mange som skal delta i møtet, gjerne alle ansatte.

Dersom dere ønsker å holde møtet sammen med en annen kommune eller sammen med en skole, et museum eller andre samarbeidspartnere i kommunen, er det opp til dere å avgjøre.

Det er ønskelig at representant(er) for kommunen deltar, f eks kulturansvarlig, rådmann eller andre."

Derfor varierte deltakelsen fra kommune til kommune; fra bare biblioteksjefen (to kommuner – en biblioteksjef med dobbeltrolle) til alle ansatte i biblioteket pluss politisk og administrativt nivå og representanter fra grunnskole og videregående skole (en kommune). De fleste kommunene (ti) hadde med administrativt nivå i kommunen (rådmann, kultursjef, annen enhetsleder). Ingen av kommunene hadde felles møte med andre kommuner.

Det ble skrevet referat fra alle møtene, og denne rapporten bygger på referatene. Rapporten følger spørsmålsskjemaet som samtalene tok utgangspunkt i. Selv om samtalene tok utgangspunkt i et skjema, var samtalene frie og la hovedtyngden der bibliotekene ønsket det. "Funnene" i rapporten må derfor brukes med forbehold, og bare ses som tendenser, ikke som absolutte eller sammenlignbare resultater.

Sluttvurderingen bygger i tillegg på fylkesbibliotekets inntrykk gjennom samtalene, og en helhetsvurdering herfra.

Rapporten er ført i pennen av fylkesbiblioteksjef Randi Nilsen, og slutført i oktober 2007 etter dialog om innhold og konklusjoner med biblioteksjefene i Aust-Agder.

Målområde 1: Innhold og tjenester i Norgesbiblioteket

Hvilke tjenester er vi mest fornøyd med i biblioteket nå?

Bibliotekene er jevnt over godt fornøyd med service og tjenester til publikum. En kommune (Grimstad) framhever god score på kommunens serviceundersøkelse. De mindre bibliotekene framhever den gode kontakten med lånerne, og at de kan skaffe nytt materiale fort. Flere nevner innkjøp ut fra lånerens ønsker, og de små bibliotekene er svært fornøyd med raske fjernlån. Ett bibliotek (Arendal) nevner basistjenester og en-til-en-service. To bibliotek er fornøyd med utlånsøkning (Tvedestrand og Froland). ”Biblioteket er blitt et hjerte i kommunen, og det er derfra det vesentlige kulturarbeidet skjer”, sier tenesteleiar Kultur og fritid i Bykle.

Flere nevner gode IKT-tilbud med hensyn til PC'er og internettilgang. Tre bibliotek oppgir at de gir hjelp og opplæring i ”vanlig” og litt mer avansert databruk (Risør, Bygland, Arendal).

Mange bibliotek oppgir at de er fornøyd med stor aktivitet innenfor litteraturformidling generelt sett (seks), sju bibliotek nevner tjenester og formidling til barn, og åtte framhever kontakt med skole og barnehage. Ett bibliotek (Risør) er spesielt fornøyd med formidling og tjenester til ungdom (Ungdommens valg, Kulturatta, Spillkvelder og innredning av ungdomskroken).

Ett bibliotek (Lillesand) sier at folkebiblioteket er en ressurs for skolebibliotekene, både når det gjelder bruk av Mikromarc og integrering av skolebiblioteket i undervisningen. De har samarbeidsavtale og nettverksmøter. I Bykle, der en har kombinasjonsbibliotek, gjør biblioteket mye tilrettelegging for lærerne, og bidrar i kunnskapsoverføring, informasjonskompetanse og litteraturformidling. Bygland folkebibliotek kjøper inn skjønnlitteratur for skolebibliotekene, plasseres i folkebiblioteket.

Mange er fornøyd med antall arrangementer i biblioteket. Flere nevner møteplass og tilgjengelighet. Stolthet er også et ord som blir brukt – i det hele tatt røper samtale en svært engasjert holdning til eget bibliotek og egne brukere.

Refleksjon:

Er bibliotekene for fornøyde? Er de såpass fornøyde som de er, fordi de er dyktige til å tilpasse aktiviteten til ressursene og yter maksimalt innen trange rammer?

Er det tjenester biblioteket utfører godt i dag, som vi kunne ønske å spesialisere oss på i et framtidig ”Biblioteket Aust-Agder” eller en annen variant ”konsolidert bibliotek”?

To bibliotek svarer nei (Evje og Hornnes og Iveland), og noen er usikre men foreslår likevel temaer.

Spørsmålet var ikke knyttet direkte opp til spørsmålene om samarbeid og konsolidering, og i etterkant kan en se at en grundigere diskusjon / klarere synspunkter nok ville ha kommet fram dersom flere forutsetninger hadde vært lagt inn i problemstillingen.

Tema 1	IKT	
	Arendal	Bibliotek 2.0 og katalogtjenester / bruk av utlånssystemer
Tema 2	Organisasjon	
	Froland	Koordinering og utnytting av samlede bibliotekressurser i kommunen
Tema 3	Veiledning	
	Arendal	Veiledning til ungdom (eks. opplegg for 8. klasse i Den kulturelle skolesekken)
	Bygland	Opplysningssøk på internett
	Froland	Biblioteket som læringsarena
	Lillesand	Individuell kundebehandling
Tema 4	Formidling	
	Bygland, Lillesand, Valle	Litteraturformidling
	Bykle, Grimstad	Litteraturformidling til barn
	Froland	Litteraturformidling
	Gjerstad	Formidling, forskjellige former
	Lillesand	Tjenester til barn og unge Utstillinger
	Vegårshei	Formidling til voksne (– driver ikke med det i dag, men ønsker det i framtida)
Tema 5	Media	(- flere tema har blitt nevnt i samtale, de som nevnes her kan gjenfinnes i referatene)
	Birkenes	AV / DVD, idrett, lokalsamling / lokalhistorie
	Bygland	Jordbruk, hagebruk
	Froland	Jakt og friluft Pensumbøker til desentraliserte helseutdanninger i Arendalsområdet
	Gjerstad	Husflid
	Lillesand	Lokalsamling / lokalhistorie

	Tvedestrand	Film, sakprosa og samfunnsdebatt, tunge kulturtidsskrifter
	Risør	Kammermusikk / klassisk musikk Sjø og båter
	Åmli	Lydbøker

Refleksjon: Er spørsmålsstillingen så hypotetisk at den ikke oppfattes som relevant, eller trives de fleste best som generalister? Har bibliotekene så små ressurser i dag, at spesialisering ikke er mulig?

Hvilke tjenester i biblioteket har størst behov for utvikling?

(eks.: digitale tjenester, litteraturformidling, arrangementsvirksomhet, veiledningstjeneste m.v.)

Det går tydelig fram at det er på det digitale området at utviklingsbehovet er størst, og de fleste bibliotekene nevner dette. De fleste er også opptatt av litteraturformidling og arrangementsvirksomhet, og mange nevner formidling til voksne og formidling til ”nye grupper” det vil si grupper det enkelte bibliotek ikke har spesielle tiltak for. Mange er også opptatt av veiledningsfunksjonen overfor forskjellige brukergrupper, noe som igjen i stor grad er knyttet til digitale tjenester (for eksempel E-borger-satsingen).

Tema 1	Digitale tjenester	Elleve bibliotek ønsker å utvikle digitale tjenester, men med stor variasjon i vektlegging og nivå; fra innkjøp av flere PC'er og å få basen på nett, til å gi mer avanserte veiledningstjenester. Mest originalt er ønsket om å satse på digital kino (Bykle).
	Arendal	Avanserte digitale tjenester, markedsføring av bibliotekets kompetanse på IKT og veiledning. Ønsker å ligge i forkant av digital utvikling.
	Birkenes	Starte med Seniorsurf. PC'er, bredbånd og Mikromarc til begge filialene.
	Bykle	Digitalisert kino – skole, bibliotek, kommune – ønsker pilotprosjekt.
	Evje og Hornnes	E-borger, web 2.0-tjenester. Ny hjemmeside. Digitalisering av lokalhistoriske bilder.
	Froland	Økt satsing på IKT (e-borger / e-samfunnet).
	Gjerstad	Digitale tjenester.
	Grimstad	Digitale tjenester – trådløst nettverk, bærbar PC'er til utlån, mer aktiv hjemmeside.

	Lillesand	Profilering av biblioteket på digitale tjenester, seniorsuf, informasjonsveiledning.
	Tvedestrand	Gjøre mediabasen tilgjengelig på internett.
	Valle	Basen (MM2) på sentral drift. Digitale tjenester generelt, og veiledning til publikum i denne forbindelse.
	Vegårshei	Flere datamaskiner.
Tema 2	Litteraturformidling og media, biblioteket som møteplass	Bibliotekene har sterkt fokus på litteraturformidling. De fleste bibliotekene oppgir å arbeide aktivt med dette i dag, og vil videreutvikle formidlingen. De som ikke formidler aktivt, ønsker å gjøre dette, men peker på ressursmangel.
	Arendal	Arendal internasjonale skole har behov for engelskpråklig litteratur for ungdom.
	Birkenes	Ta i bruk tilbud fra Den kulturelle skolesekken i samarbeid filialer/skoler.
	Bygland	Formidling til voksne i samarbeid med Valle og Bykle.
	Evje og Hornnes	Litteraturformidling – evt. i kombinasjon med den kommunale DKS. Eventyrstunder. Litteraturformidling mot ulike grupper.
	Froland	Økt satsing på formidling.
	Lillesand	Nå nye grupper som ikke bruker biblioteket i dag. Utvikle biblioteket som møteplass. Utvide bruken av biblioteket, samarbeide med foreninger.
	Tvedestrand	Litteraturformidling til barn og unge, og gjennom skolene. Utvikle mediabestanden, - gi tilbud om musikk, dataspill og dokumentarfilm, og bedre tilbudet av sakprosa.
	Risør	Bedre merking i biblioteket.
	Vegårshei	Litteraturformidling til barn og unge. Lokalhistorie. Starte med musikk- og cd-rom. Utvikle tjenestetilbudet og møteplassen mot den voksne målgruppa. Mer kveldsåpent.

Tema 3	Arrangementsvirksomhet	Fokus på arrangementer er ikke stort, men de fleste ønsker å ha arrangementer enten i biblioteket og / eller i samarbeid med andre. Mange arbeider svært aktivt med dette, men ønsker å nå nye grupper.
	Arendal	Arrangementer og ulike tiltak for ungdom.
	Bygland	Arrangementsvirksomhet.
	Bykle	Arrangementer for voksne.
	Åmli	Arrangementer, i samarbeid med organisasjoner.
Tema 4	Veiledningstjeneste	Veiledningstjenester ble berørt av seks bibliotek, og fikk en del fokus i samtalene. Også her er det stor spennvidde i nivået på bibliotekenes tjenester, men det dreier seg i stor grad om IKT-relatert veiledning.
	Arendal	Skolebibliotekene og informasjonskompetanse. Veiledning til voksne.
	Bykle	IKT-spørsmål (e-borger) og oppgaveskriving.
	Evje og Hornnes	Veiledning til studenter.
	Froland	Økt satsing på veiledning.
	Iveland	Utvikle biblioteket som studiebibliotek for ungdom/voksne.
	Vegårshei	Kommunal informasjon.
Tema 5	Skolebibliotekstjenester	Skolebibliotek er i liten grad berørt som et område for utvikling i samtalene.
	Arendal	Skolebibliotekene og informasjonskompetanse. De to sentrumsskolene har ikke egne skolebibliotek.
	Froland	Utvikle og styrke samarbeidet med grunnskolen og vgs-biblioteket (Blakstad videregående skole). Få til felles database for mediasamling og felles drift av denne.
	Åmli	Ønsker samarbeid med biblioteket på Åmli videregående skole.
	Annet	
	Birkenes	Samordne åpningstider hovedbibliotek / filialer. Markedsføring.

	Bygland	Ønsker å lære mer om å utveksle kompetanse (samarbeid med de andre Setesdalskommunene).

Hva trengs for å kunne utvikle disse tjenestene?

(eks. kompetanse, økonomiske ressurser, samarbeid)

Det er gjennomgående i alle referatene at bibliotekene sliter tungt økonomisk og har lite personale. Mange har svært lite mediabudsjett, og mangler mediatyper i samlingen (for eksempel musikk). Likevel varierer behovene fra kommune til kommune, og det forekom til og med at behov løste seg under samtalene fordi en hadde en sjelden anledning til en lengre samtale med overordnet i kommunen (for eksempel trådløst nettverk i biblioteket).

Når det gjelder kompetansebehov dreier dette seg hovedsakelig om IKT-kompetanse. Samarbeidspotensialet, for eksempel med frivillige organisasjoner, er ikke fullt utnyttet i alle kommuner, og noen av bibliotekene har fokus mot dette.

Tema 1	Kompetanse	Kompetansebehovene synes å gå nokså entydig i retning av IKT-relatert kompetanse. Mange oppgir i samtalene at de føler seg usikre på de nye måtene å kommunisere på, og at de trenger kursing for å kunne være på banen som bibliotek for e-borgerne.
	Arendal	
	Bygland	Kurs fra AAbk i Bibliotek 2.0
	Evje og H.	Kurs i praktisk IKT som You tube, blogg, facebook etc, e-borger, veiledning/ informasjonskompetanse.
	Froland	Informasjonskompetanse, kommunikasjons- og veiledningskompetanse.
	Gjerstad	Kompetanse. Ønsker at AAbk skal ha kompetanse i MM2.
	Grimstad	IKT-kurs – minner om at det er mulig å ønske kurs fra egen kommune.
	Lillesand	
	Valle	Teknisk IKT-kompetanse, samt kompetanse om ulike digitale tjenester.
Tema 2	Økonomiske ressurser	De fleste oppgir behov for økonomiske ressurser for å kunne forbedre tjenester, både når det gjelder teknisk utstyr m.v., mediabudsjett og åpningstider.
	Birkenes	
	Bygland	Tid til å følge med på biblioteknorge-lista, tid til å utvikle

		arrangementer
	Evje og H.	Ny assistentstilling (under utlysning) brukt til formidling. Personale med spesialkompetanse. Undersøke om prosjektmidler
	Froland	
	Gjerstad	Økonomiske ressurser. Datamaskiner for publikum.
	Grimstad	
	Iveland	
	Lillesand	Har veldig lite mediabudsjett.
	Tvedestrand	Har veldig lite mediabudsjett. Undersøke om prosjektmidler / samarbeid.
	Valle	Penger til MM2 på sentral drift.
	Vegårshei	Ressurser til å betjene skolebiblioteket (ressurser fra skolen) og til å utvide åpningstida, og til å utvikle samlingene og kjøpe inn PC'er.
Tema 3	Samarbeid	Det er stor interesse for samarbeid med forskjellige partnere i egen kommune, men helst mot det frivillige organisasjonslivet, og mange har kommet langt her. Bare tre kommuner samarbeider over kommunegrensene (Bykle, Valle og Bygland), og bare en kommune samarbeider på tvers av forvaltningsnivåene (Froland).
	Arendal	
	Bygland	Ta kontakt med pensjonistforeningen for datakurs / seniorsurf
	Bykle	Samarbeid med andre virksomheter, lokale og frivillige organisasjoner. Samarbeider med Folkeakademiet, ønsker samarbeid med jeger- og fiskerforeningen (målgr. menn), helsesenteret (målgr. pensjonister).
	Froland	Kultur og kulturskole, frivillige organisasjoner, grunnskolen og Blakstad videregående skole.
	Evje og H.	Samarbeid med skole, barnehage og helsestasjon, Den kulturelle skolesekken, Frivillighetssentralen.
	Lillesand	
	Tvedestrand	Samarbeid om formidling til barn og unge: f eks med Bokbyen, Sjørøverforeningen, flyktningetjenesten.
	Vegårshei	Samarbeid med prosjektet "Den levende bygda". Friske opp samarbeidsavtale med skolen.
Tema 4	Teknisk	Det er ikke store problemer på det tekniske området, men flere har ønsker til egen kommune om f eks innkjøp av flere publikums-PC'er.
	Bykle	Flytte katalogen til sentral drift.
	Bygland	Bredbånd til alle bygdene i Setesdal.
	Tvedestrand	Flytte katalogen til sentral drift.

	Annet	
	Åmli	Bedre markedsføring av arrangementene.

Refleksjon: Bibliotekene sliter uten tvil tungt, og yter mye innen trange rammer. Men er bibliotekene dyktige nok til å synliggjøre behov overfor overordnet ledd i kommunen? Kan en tenke seg at en tettere dialog med kommunen kan legge til rette for en bedre utvikling for bibliotekene?

Hvordan fungerer biblioteket som møteplass og integreringsarena – hva mangler eventuelt?

(eks. lokale, åpningstider, tjenestetilbud)

Det er nå flere gode, nye biblioteklokaler i fylket, men mange sliter med trange og uhensiktsmessige lokaler. Åpningstidene er flere steder dårlige. Utvikling av tjenestetilbudet for å nå nye grupper er berørt av flere (i størst grad kommentert under ”Hvilke tjenester ... har størst behov for utvikling?”) En del bibliotek oppgir at få spør etter tjenester som informasjonskompetanse og andre digitale tjenester (f eks Valle), og ett oppgir at de har sagt opp ab. på Store Norske i elektronisk form pga liten etterspørsel (Risør).

Disse har planer om nye lokaler (flytting eller utvidelse): Froland, Grimstad, Gjerstad, Risør, Vegårshei

Disse har planer om å utvide åpningstidene: Birkenes, Grimstad

Disse har planer om utvidede stillingsressurser: Birkenes, Grimstad

Kommune	Godt	Mindre godt	Ønsker
Arendal	Flott lokale. Levende møteplass.	Lite barn om ettermiddagen. Kafeen stengt.	Søndagsåpent. Åpen kafe. Mer selvbetj.
Arendal, Eydehavn fil.	Uformell mp for eldre, barnehagebarn og hj.værende m barn.	Lite ungdom.	Flere aviser (målgr. menn)
Birkenes, m fil. Herefoss og Vegusdal	Kommunen ønsker å beholde alle tre møteplassene. Hovedbibl. får utvidet åpningstid.		
Bygland, m Byglandsfjord fil.	Fung. bra som møteplass, og integreringsarena v. utplassering (språkopl.). Barneskolen bruker bibl.	For korte åpningstider og for dårlig tjenestetilbud. Barn bruker skolebuss, lite barn etter skoletid.	Større stillingsressurs. Arr. for voksne. Penger til AI-medl.skap. Mer til media.

Bykle, med Hovden fil.	Lokalisert sammen med idrettshall, svømmehall m.m. Flyktninger bruker bibl. Voksenundervisn. vil også bli lokal. her, vil få kulturhusleder. Venter godt samarbeid. Kombinasjonsbibl.	Beliggenhet i 2. etasje (hovedb.). Ombygging for å lette tilgjengelighet skal gjøres.	Ønsker å nå nye målgrupper, vil samarbeide med flere for å få dette til. Ønsker å ta ansvar for bibl.tilbud til vgs Hovden.
Evje og Hornnes	Rommelig lokale.	Usentral beliggenhet. Langt fra kommunens servicetilbud / kontorer. 2. etasje. Rullestolrampe tar opp plass.	Flytte til gateplan, få til komb.løsn. med andre aktiviteter. Kulturskolen ta i bruk lokalene, f eks spanskkurs. Formidling til voksne. Mangfoldsåret 2008, flerspråklig fortellertur. Tilby bibl. som arena for kunstutstillinger.
Froland	Ligger midt i sentrum og fungerer flott som møteplass. Flyktninger godt integrert i kommunen, brukte biblioteket mye før.	Lokalene er for små. Debatt om ny lokalisering, i forbindelse med skolen.	Nytt allaktivitetshus planlagt. Biblioteket ønsker å være i sentrum som nå.
Gjerstad		Fungerer dårlig som arrangementslokale.	Flytting vurderes (2008?). Ønsker å få til et møteplassbibliotek. Ønsker trådløst nettverk. Mulighet for flere pc'er hvis bibl. vil holde kurs / veilede i bruk av f eks elektroniske søknadsskjema. Ønsker kompetanse og tilgang til betalingsbaser for evt. å kunne serve

			næringslivet.
Grimstad		Mangler rom til arrangementer, og rom til utlån for foreninger	Nytt bibliotek planlegges. Kommunen ønsker å satse på å utvikle biblioteket før flytting; øke åpn.tidene og gi mulighet for kompetanseheving for ansatte. Ønsker å starte "BokTras" – utlån i barnehager. Ses i sammenheng med Barnebokfestivalen. Samarbeide med helsestasjonen. Tiltak for ungdom.
Iveland	Skoleelever bruker biblioteket etter skoletid, for data og internett.		
Lillesand	Fint lokale, fin utsikt, lesepl. v. vindu mye brukt. Barneavd. fungerer spesielt godt; "Rasteplassen" (amfi) markedsføres overfor barnehager m.v.	Lokalet er godt som møtelokale, men ikke som utleielokale. Lesesalen har vært lite brukt, men bruken ventes økt pga nylig fått trådløst nett.	Ønsker grupperom.
Risør	Fungerer godt som sosial møteplass. Mange flerkulturelle, spesielt jenter og mødre – bruker internett. Trådløst nettverk populært, særlig for turister.	For lite areale.	Risørhuset skal bygges ut (2008?), biblioteket får mer plass. Ønsker mer plass til barn, unge og studenter.
Tvedestrand	Lokalene er koselige. Grei plassering, men ikke helt sentral. Nærhet til skole. Eldresenteret har fast møterom, to	Lokalene er gamle og trange / tungvinte. Mange planer om nye lokaler har strandet.	Nye planer for lokalisering i rutebilbygget, mulighet for servicetorg med biblioteket som viktig del. Biblioteket

	partier har gruppemøter, eget datarom med opplæring for hele kommunen.		ønsker dette, fordi det vil gi økt tilgjengelighet og synergieffekt.
Valle	Brukerne er godt fornøyd, høye utlånstall, passe åpningstider.	Lokalene fungerer greit til besøk av små klasser / barnehagegrupper, men ikke arrangementer. Biblioteket er avhengig av frivillige for å kunne arrangere noe.	
Vegårshei		Biblioteket fungerer i liten grad som møteplass. Arealet er for lite og åpningstidene for trange.	Kommuneplanen sier at det er behov for bedre biblioteklokaler. Det skal bygges flerbrukshall, nåværende gymsal i skolen blir sannsynligvis nytt bibliotek. Ønsker å utvide tjenestetilbudet og møteplassen mot den voksne målgruppa.
Åmli	Biblioteket har god plassering. Mange flyktninger bruker det.	Ikke medlem av Agder innvandrersamling, synes det er for dyrt. Noe lav åpningstid.	Kommunen vil bygge nytt kultur- og adm.bygg vegg i vegg med biblioteket, med åpning mellom dem. Biblioteket ønsker egen skranke, men med mulighet for å gjøre utlån og reserveringer fra kulturbyggets skranke.

Andre tema under Målområde 1:

Fjernlån:

Fjernlån skal i framtida ikke være en oppgave for fylkesbiblioteket. Fylkeskommunens økonomi inn i fellessamlingen Arendal bibliotek / AAbk vil vurderes for evt nye modeller i framtida. Kan fylkets midler brukes til digitale ressurser og tjenester i stedet for innkjøp av bøker og AV-media? Ville kreve en ny holdning til sirkulasjon av media mellom bibliotekene – kfr transportordning og samsøk. (Arendal)

Prosjektideer:

Veikrobibliotek på Brokelandsheia. Ønsker medvirkning fra fylkesnivå. (Gjerstad)

Digital tilgjengelighet til diverse ressurser. Sett i sammenheng med Norsk digitalt bibliotek, regionalt grep. Opplæring i bruk av ”det skjulte nettet”. Sentrale prosjektmidler. (Arendal)

Seniorprosjekt; veiledning, Den kulturelle spaserstokken, samarbeid med Frivillighetssentralen, søke midler fra kommunen? (Evje og Hornnes)

Samarbeid skole – folkebibliotek. Prosjekt på fylkesplan (Evje og Hornnes)

Annet:

Filmkurs:

Har videoredigeringsutstyr i kommunen, og kan holde ukeskurs om filming, målgruppe hele Aust-Agder. Samordnes med Den kulturelle skolesekken? (Bykle)

Målområde 2: Norgesbiblioteket – struktur og organisering

Har biblioteket faste samarbeidsrelasjoner nå?

(eks. innen kommunen, over kommunegrensa, mellom etatsnivåer)

Kommunene er forskjellig organisert, men alle bibliotekene oppgir å ha gode samarbeidsforhold internt i kommunen. De fleste har samarbeid med frivillige organisasjoner, men i noe forskjellig grad – noen har potensiale for nye samarbeidsrelasjoner.

Seks kommuner samarbeider over kommunegrensene; Bykle, Valle, Bygland og Evje og Hornnes i "Setesdalsbibliotekene" og Birkenes, Iveland og Lillesand i Knutepunkt Sørlandet sammen med tre Vest-Agderkommuner.

Bare en kommune har samarbeid over etatsnivåene; Froland med Blakstad videregående skole, og bare en kommune; Lillesand, har organisering etter ABM-modell.

	Innen kommunen	Over kommunegrensa	Mellom etatsnivåer	
Arendal	Organisasjoner, skolene			
Birkenes	Kulturetaten, skolen, Kirkeakademiet, helsestasjonen, hovedbibl. / filialer	Knutepunkt Sørlandet (Birkenes, Iveland, Lillesand, Kristiansand, Søgne og Vennesla)		
Bygland	Skolen	Bykle, Valle, Evje og Hornnes		
Bykle	Samarbeidsavtale med skolen. Hovden: faste møter med brukere av grendehuset	Valle, Bygland, Evje og Hornnes		
Evje og Hornnes	Folkeakademiet, Frivillighetssentralen	Bykle, Valle, Bygland		
Froland	Kultur og bibliotek: felles virksomhet. Frolands verk, opplevelseskart: samarbeid om info. Kulturskolen. Frivillige organisasjoner. Samarbeidsavtale med skolene.		Prosjektsamarbeid med Blakstad vgs.	
Gjerstad	Frivillighetssentralen, historielaget, pleie- og omsorgssektoren.			
Grimstad	Kultur og oppvekst. Samarbeidsavtaler med skolene. Frivillige: leser søker bok.			
Iveland	Folkeakademiet	Knutepunkt Sørlandet		
Lillesand	Kultur- og infoenheten er en ABM-enhet, med faste fagledermøter mellom arkiv,	Knutepunkt Sørlandet		

	bibliotek, museum og kultur. Arkiv og museum skal ha fast utstillingsplass i biblioteket. Skoler og barnehager. Kommunal DKS-gruppe. Historielaget			
Risør	Bibl.sjefen leder av Kultur drift (alle aktiviteter i Risørhuset), deltar på "rådmannsmøter". Kommunal DKS-gruppe og IKT-gruppe. Helsestasjonen, skole og barnehage, Voksenopplæringscenteret, eldreinstitusjoner. Rød kors, Frivillighetssentralen: Leser søker bok. Bokhandel: forfatterbesøk.	Mye fjernlån til kommunene i Østregionen		
Tvedestrand	Bokbyen. Skolene			
Valle	Skole og barnehage	Bykle, Bygland, Evje og Hornnes		
Vegårshei	Skolen			
Åmli	Kommuneadministrasjonen, skole, barnehage, kommunal DKS, Kulturskolen. Folkeakademiet			

Hvem / hvilken instans ville være en ønsket samarbeidspartner for biblioteket?

De fleste bibliotekene gir uttrykk for at de har gode samarbeidsrelasjoner innen kommunen, og noen sier at de samarbeider der det synes naturlig. Fire bibliotek vil utvide samarbeidet med skolene, en ønsker samarbeid med videregående skole om bibliotek (Åmli). Flere nevner frivillige organisasjoner som historielag og Røde Kors. Bare en nevner museene, da i forbindelse med Den kulturelle skolesekken (Bygland). En nevner NAV, i forbindelse med servicekontor (Froland). Tvedestrand ønsker å utvide samarbeidet med Bokbyen.

Refleksjon: Er ABM-tanken på det lokale planet like fremmed for bibliotekene som referatene her gir uttrykk for, og er ABM-tanken like fremmed for museene som den kan synes å være for bibliotekene?

I en tenkt "konsolideringsmodell" – hvilke andre bibliotek / instanser / institusjoner kan biblioteket se for seg som ønskede deltakere i en modell?

Bibliotekloven forplikter kommunene i forhold til eierskap og drift av bibliotek. Hva er kommunens syn på forpliktelser i forhold til konsolidering / samarbeid?

Fem kommuner er positive til konsolideringstanken, ut fra svært forskjellig ståsted:

- Vegårshei ønsker konsolidering for å styrke biblioteket og forutsetter at et eget bibliotek blir opprettholdt i kommunen,
- Bygland er positiv ut fra andre erfaringer med forpliktende samarbeid,
- Gjerstad tar forbehold om opprettholdelse og styrking av bibliotektilbudet i kommunen,
- Risør ser ikke bort fra at en konsolideringsløsning kan være aktuell under visse forutsetninger,
- Arendal ønsker ikke å være pådriver for en konsolideringsprosess men kan være villig til å delta etter initiativ fra andre.

Bortsett fra en kommune (Birkenes) som ikke har kommentert spørsmålet, er de øvrige ni kommunene tydelig mot konsolidering.

Bibliotekene er ikke spurt spesifikt om holdningen til konsolidering, men av kommentarene går det fram at de fleste er på linje med sine kommuner i spørsmålet – med unntak av to: Froland folkebibliotek som stiller seg mer åpen, og Bygland folkebibliotek som er mer reservert.

Alle bibliotekene og kommunene er interessert i samarbeidsløsninger av forskjellig art. De større bibliotekene understreker at samarbeid må være på likeverdig plan, samarbeidet må være til gjensidig nytte.

På spørsmålet om hvem man kunne tenke seg samarbeid med er det ikke noe sammenfallende mønster over ønskede partnere – bortsett fra Setesdalsbibliotekene (Bykle, Valle, Bygland og Evje og Hornnes). Flere framhever derimot samarbeid med ALLE bibliotekene i fylket, og at fylkesbiblioteket må spille en viktig rolle i dette samarbeidet.

	Mulig deltaker i en kons.modell	Bemerkning	Kommunens syn
Arendal	Grimstad eller Kristiansand og HiA	Initiativ må komme fra andre. Ønsker å utvikle brukertjenester i samarbeid med andre, men ønsker ikke bare å være yter – ønsker likeverdige partnere.	Positiv. Initiativ må komme fra andre. Kommunen er med i andre forpliktende samarbeid (legevakt, brannvesen).
Birkenes	Ikke besvart	Samarbeider nå med Knutepunkt Sør-kommunene	Ikke kommentert.
Bygland	De andre Setesdalsbibliotekene	Ønsker å utvikle det samarbeidet som er, evt med spesialiseringer. Viser til transportordningen.	Positiv. Har erfaring med interkom.samarbeid nå: næring, reiseliv, jord & skog, kulturskole, skole, brannvesen og IKT. Mener at kommunene er alt for små. Konsolideringen av Setesdalsmuseet har vært positivt mht. Byglandstun, men negativt for de små museene som faller utenfor. Prob. med legevaktordn. IKS er

			<p>dyrt og lever etter hvert sitt eget liv.</p> <p>Konsolidering av bibliotekene – et annet lovgrunnlag.</p> <p>Nødt til å ha samhandling og samarbeid, dette fungerer godt i Setesdal. Biblioteket noe av det som fungerer godt i kommunen.</p> <p>Negativt:</p> <p>Man risikerer at penger løftes ut av kommunen, får tilsyn tilbake. Biblioteket ønsker ikke konsolidering, men fortsatt samarbeid med Bykle, Evje og Hornnes og Valle.</p>
Bykle	De andre Setesdalsbibliotekene	Vil konsolidering bli bedre for brukerne? Ønsker samarbeid: fordeling av oppgaver etc.	Negativ. Har ikke behov for konsolidering.
Evje og Hornnes	De andre Setesdalsbibliotekene	Ønsker primært samarbeid, med avtaler og god ledelse. Kons.tanken må bygge på tanken om kvaliteten i tjenesten som det viktigste målet.	Negativ. Ønsker ikke konsolidering, mener det er viktig med nærhet. Har blandet erfaring med kons. vedr. museum og skole. Er skeptisk til at midler blir ført ut av kommunen samtidig som at makt / påvirknings-mulighet blir borte. Er positiv til at det utvikles avtaler om forpliktende samarbeid.
Froland	Åmli eller Grimstad	Biblioteksjefen har prøvd å få til tenkning omkring interkommunalt samarbeid, ikke fått gehør i kommunen.	Negativ. Kommunen har lite behov for kons., ønsker å bevare sin egenart og selvstendighet. Deltar i samarbeids-tiltak: IKT Agder IKS, skolesamarbeid i Østregionen, UKM s.m. Åmli
Gjerstad	Øst-regionen: Risør, Tvedestrand, Vegårshei, Åmli, eller alle Aust-Agderbibliotekene	Ønsker ikke primært konsolidering, men samarbeid om konkrete oppgaver, f eks IKT, profilering, litteraturformidling.	Positiv, med forbehold. Mener former for ”konsolideringsoverbygninger” i fylket er mulig, men at bibl.tilbudet i Gjerstad må opprettholdes og styrkes. Det som er vesentlig for Gjerstad kommune er at det er nærhet til biblioteket og enkel tilgjengelighet for publikum. Frykter at konsolidering kan ha negativ innvirkning på ressurstilgang både via

			kommunebudsjettet og for opprettholdelse av tilbudet i Gjerstad. For stedsidentiteten er det viktig at Gjerstad bibliotek befinner seg i Gjerstad.
Grimstad	Ingen ønskede deltakere.	Det er ikke naturlig å kons. verken mot øst eller vest. Ser ingen det er naturlig å være vertskommune for.	Negativ. Kommunen ønsker styring på eget bibliotek. Redsel for at kons. kan føre til færre avd. Ønsker med dikterby-satsingen å styrke biblioteket.
Iveland	Knutepunkt Sør-bibliotekene, også i Vest-Agder (f eks Kristiansand)	Naturlig å tenke samarbeid om tjenester. Om Iveland skal ha et selvstendig bibliotek eller ei et hypotetisk spørsmål. Tenker en kons.modell med skolene og barnehagene i egen kommune, og samarbeid med kompetansesenteret i Iveland.	Negativ.
Lillesand	Grimstad og Birkenes.	Ønsker likeverdig samarbeid med andre kommuner. Er på vei mot et konsolidert samarbeid i Knutepunkt Sørlandet – mangler plattform?. Samarbeid med Grimstad om Barnelitteraturfestivalen. Framhever samarbeid med AAbk.	Negativ. Samarbeid framfor sammenslåing.
Risør	Øst-regionen: Gjerstad, Tvedestrand, Vegårshei, Åmli	Bibliotekene har ulikt nivå, og et slikt samarbeid er ikke ideelt for Risør.	Positiv. Vertskommunemodellen er best. Dersom Risør skal ha en større rolle i et slikt samarbeid trengs ressurser. Katalog og innkjøpsarbeid er mulig. Østregionen har samarbeid om IKT mv.
Tvedestrand	Arendal	Lite samarbeid østover nå, mer samarbeid med Gjerstad og Vegårshei. Lite å tjene på å samarbeide med små kommuner.	Negativ. Stor skepsis til kons.tanken. Bibl.utvikling et spørsmål om ressurser. Lite ressurser i Tvedestrand. Kan tenke seg samarbeid med andre f eks i innkjøp / spesialisering.
Valle	Ingen	Vedr. fagkompetanse og årsverk blir det for langt	Negativ. Samarbeidsavtaler framfor

		geografisk å få til kons. i Setesdal. Har behov for å ta grep om egne tjenester og utvikle dem etter eget ønske. Samarbeid om spesialisering og sirkulasjon av samlingen mulig.	konsolidering.
Vegårshei	Tvedestrand og Gjerstad	Konsolidering vil styrke biblioteket faglig og øke trivselen. Mener det ikke er nødvendig med 6 – 8 årsverk.	Positiv. I tråd med andre avtaler kommunen har i forhold til samarbeid. Må sette fokus på biblioteket som møteplass, for ikke å bli rasjonalisert bort. Det forutsettes at et eget bibliotek på Vegårshei opprettholdes.
Åmli	Primært ingen, evt Froland, evt Vegårshei og Gjerstad.	Viktig å ha egen biblioteksjef.	Negativ. Ønsker ikke full konsolidering, men samarbeid bibliotekene imellom (fjernlån/samsøk, sirkulasjonsordninger)

Refleksjon: Det kan virke som om ordet konsolidering i seg selv virker klart avskrekkende. Likevel er det ikke bare ordbruken, det ligger også en motstand i kommunene og bibliotekene mot å gi fra seg styringen med eget bibliotektilbud. Kommunene begrunner dette med en frykt for svekkelse av bibliotektilbudet og en frykt for å miste innflytelse på utforming og utvikling av tilbudet i egen kommune.

Alle bibliotekene er for tiltak som omfatter alle kommunene, som transportordningen og samsøk. Disse tiltakene bygger også på forpliktende avtaler for en gitt periode.

Målområde 3: Kompetanse og forskning

Hvilken kompetanse finnes i biblioteket i nå?

I Aust-Agder har 10 av 15 biblioteksjefer bibliotekfaglig utdanning, og en er under utdanning.

Alle biblioteksjefene uten bibliotekfaglig utdanning har annen utdanning på minst bachelor-nivå, for eksempel kulturutdanning m. ledelse eller offentlig administrasjon og ledelse. Ellers i personalet finnes i mange bibliotek mye formell kompetanse i tillegg eller i stedet for bibliotekarutdanning: lærere, førskolelærere m.v.

Ikke mange oppgir at de har oppdatert sine kunnskaper via kompetansegivende kurs (her tolkes det som kurs med vekttall / studiepoeng), men det finnes noen: Ett bibliotek (Froland) har tre ansatte som har videreutdanning i litteraturvitenskap ved Universitetet i Agder (barne- og ungdomslitteratur), og har en ansatt som (snart) har tatt alle tre modulene i skolebibliotekkunnskap. En biblioteksjef (Valle) har videreutdanning i veiledning: PIVS – pedagogikk i verksteder for sjølvstudium. Andre oppgir kortere poenggivende kurs.

På spørsmålet om annen formell og uformell kompetanse går få i dybden, men vi vet at mange deltar på mange korte kurs – både arrangert av fylkesbiblioteket og andre.

Ett kurstilbud må nevnes spesielt: Bokpratkurs med Marianne Svarstad; en kursrekke på i alt 72 timer (arrangert tre ganger), med AAbk som arrangør. Her har i alt 16 ansatte fra folkebibliotekene deltatt i løpet av 2004 – 2006. Som en oppfølging av kurset et det dannet et nettverk av bokpratere, for å stimulere til bruk og videreutvikling av denne kompetansen.

Hva er de viktigste behovene for kompetanseheving?

Behovet for kompetanseheving varierer sterkt mellom bibliotekene. I de større bibliotekene (som i en eventuell større strukturert samarbeidsmodell) kan behovet differensieres for eksempel i ”tema en bør vite litt om, tema en bør kunne, og tema noen kan være ekspert på”. Ett temaområde som ser ut til å angå alle i sterk grad er IKT-relaterte tema, og det synes klart at dette må ha fokus framover. De fleste behovene uttrykkes som ønske om kurs.

Tema 1	IKT-kompetanse		
	Arendal	IKT – innbyggerportal Bibliotek 2.0 IKT relatert til barneavdeling	Støttegruppe for bibliotek 2.0?
	Birkenes	Digitale tjenester Kildekritikk på nettet Fjernlån – grunnleggende nettsøk	
	Froland	Informasjonskompetanse og kommunikasjon	
	Gjerstad	Diverse IKT, for eksempel	

		bibliotek 2.0	
	Grimstad	Diverse IKT E-borgerskap Informasjonskompetanse	Må være et mål å få opp samlet IKT-kompetanse i personalet.
	Lillesand	IKT (kontinuerlig)	Informasjonspiloter – kunne hjelpe alle
	Risør	IT kunnskap må stadig oppdateres	Kursing av personalet viktig
	Tvedestrand		
	Valle		
	Vegårshei	E-borgerskap, digitale tjenestetilbud til innbyggerne	
Tema 2	Litteraturformidling		
	Arendal		
	Birkenes	Kortere bokpratkurs	
	Bygland	Formidling	
	Froland	Gutter og lesing	Ønske fra Blakstad vgs
	Risør	Forteller-/formidlerkunnskap	Ønsker å utvikle eventyrstundene
	Tvedestrand	Formidlingssituasjonen	
	Valle		
Tema 3	Arrangementsvirksomhet		
	Bykle		
	Tvedestrand		
Tema 4	Veiledningstjenester		
	Froland	Veiledningskompetanse og pedagogikk Kommunikasjon Informasjonskompetanse	Ønsker kompetanseplan
	Åmli		
Tema 5	Praktisk rettede bibliotekkurs		
	Bykle	Utstillingsteknikk	
	Gjerstad	Katalogisering	
Tema 6	Samarbeid		
	Tvedestrand	Kursing i samarbeidsmodeller	Hvordan utnytte kompetansen i distriktet rundt?
	Annet		
	Vegårshei	Prosjektarbeid	
	Arendal, Bygland	Kurs i saksbehandling og arkivering	

I hvilken form ønskes kompetanseheving primært? (eks.: lengre formell utdanning, korte kompetansegivende kurs, uformell kompetanseheving gjennom arbeid med prosjekter eller hospitering, eller annet)

NB: Det er ikke definert presist om det med ”kompetansegivende kurs” menes poenggivende kurs eller alle typer kurs, en har her derfor tatt med alle typer kurs.

De bibliotekansatte er lærevillige, men svært nytteorienterte. De fleste begrunner ønsket om korte kurs med at det er vanskelig å være borte og vanskelig å ta seg tid til å sette seg inn i nye temaer. Mange er interessert i hospiteringsordninger, noen har mulighet for vikarordning mens andre peker på mangel på vikar som en hindring.

	Lengre formell utdanning	Lengre kurs	Korte kurs	Prosjekter	Hospitering	Annet
Arendal		x	x			Bør blinke ut hovedområder for kurs / kompetanse.
Birkenes			x		x	
Bygland	x		x	x	x	Ønsker relevant formell utdanning, f eks litteraturvitenskap / barne- og ungdomslitteratur (HiA), men ønsker ikke å ”begynne fra skratsj” (bibliotekarutdanning).
Bykle					x	Ønsker hospitering på HiA
Evje og Hornnes			x			
Froland					x	Ønsker hospitering på HiA
Gjerstad			x			Mener det bør gjøres enklere å kunne gjennomføre grunnkurset på Høgskolen i Oslo
Grimstad			x		x	Ønsker hospitering på HiA
Iveland						Ikke kommentert
Lillesand			x		x	Ønsker hospitering i Arendal, eller HiA
Risør			x			
Tvedestrand			x			
Valle			x	x		

Vegårshei					x	Ønsker et systematisk hospiteringsprogram
Åmli						”Hvis temaet er interessant nok spiller ikke lengden på utdanningen noen rolle.”

Andre spørsmål som ønskes tatt opp:

Ikke mange temaer ble tatt opp her, men samtalene ble generelt benyttet til informasjon om aktuelle problemstillinger i kommunen og situasjonen til den enkelte, i mange tilfeller ”alenearbeidende” biblioteksjef, med de mangfoldige krav og utfordringer hverdagen i et bibliotek inneholder: Det er en utfordring å ha ansvaret for alt fra daglig drift og formidling til utvikling av framtidrettede tjenester.

Hva vil biblioteket prioritere som felles arbeidsprosjekt for Aust-Agder, knyttet til Bibliotekreform 2014?

De fleste bibliotekene har synspunkter på prioritering av felles arbeidsprosjekt. I referatene er det også nevnt en del lokale prosjektønsker, de er ikke tatt med her. Flere nevner transport- og samsøksprosjektene som nyttige prosjekter, og at en videreføring av disse er naturlig. Like mange bibliotek (fem) nevner felles profilering av bibliotekene og arbeid med kompetanseutvikling / kompetanseplan. Dernest følger fjernlåssamarbeid / spesialisering av samlinger.

Tema 1	Felles profilering av bibliotekene	Birkenes	Ønsker felles med Vest-Agder	Annet
		Bygland	Kan bli for tungrodd hvis for mange er med. AAbk må dra prosessen	
		Evje og Hornnes	Felles reglement og profilutvikling, 2. prioritet.	
		Gjerstad	Markedsføring / profilering (1.pr.)	
		Vegårshei	Merkevarebygging	
Tema 2	Felles tilgang til nettressurser	Bygland	Markedsføre tilgang til gratis nettressurser. Se på bruken av fjernlåsmidlene til å kjøpe lisenser.	
		Grimstad		
Tema 3	Digital tjenesteyting	Gjerstad	(2.pr.)	
Tema 4	Pilotprosjekt digital	Bykle	Kurs om film- og	

	kino		videoredigering, målgruppe Aust-Agder. Bykle ønsker lisens på databaser med filmer, låne ut film via biblioteket. Ønsker støtte fra AAbk.	
Tema 5	Felles nettsted for Aust-Agder-bibliotekene	Gjerstad	(4.pr.)	
Tema 6	Kompetanse / Kompetanseplan	Evje og Hornnes	Har fokus på kompetanse og utarbeiding av kompetanseplan som 1. prioritet.	
		Lillesand	Felles kompetanseløft med hospiteringsordning.	
		Froland	Kompetanse i forhold til tjenesteutvikling. Kulturformidling overordnet begrep.	
		Tvedestrand	Et samarbeidsmønster for å nyttiggjøre kompetanse.	
		Åmli	Øke teknisk kompetanse	
Tema 7	Litteraturformidling	Gjerstad	(3.pr.)	
Tema 8	Spesialisering av samlinger	Grimstad	Hvis det skal bygges opp spesialiserte samlinger, ønsker Grimstad barn og barnelitteratur som sitt speciale.	
		Tvedestrand	Sirkulasjonsordning og videreutvikle fjernlåssamarbeid	
		Åmli	Positiv til fjernlåssamarbeid ”hvis fjernlåsutsetting”	
Tema 9	Universell utforming	Risør	Risør er i gang, ønsker overføringsverdi til resten av fylket. U. utf. også knyttet til eBorger-satsing.	
Tema 10	Samarbeidsløsninger	Froland	Vil avvente organisering og struktur, fokus på samarbeidsløsninger. Fokus på kvalitet – takle endringer.	
		Tvedestrand	Utvikle det enkelte bibliotek, parkere troen på konsolidering.	
		Åmli	Samarbeidsløsninger.	
Ingen synspunkter		Arendal Iveland Valle		

Sammendrag

Med utgangspunkt i Bibliotekreform 2014 (bibliotekutredningen) ble det i løpet av våren 2007 gjennomført ”biblioteksamtaler” i alle folkebibliotekene i Aust-Agder, der representanter for fylkesbiblioteket og folkebibliotekene / kommunene var til stede. Samtalene var strukturert ut fra et spørsmålsskjema, og relaterte seg til hovedkapitlene i bibliotekutredningen:

Målområde 1: Innhold og tjenester i Norgesbiblioteket

Målområde 2: Norgesbiblioteket – struktur og organisering

Målområde 3: Kompetanse og forskning

Samtalerunden ble presentert som et forprosjekt for et større arbeid med Bibliotekreform 2014 i Aust-Agder, der målet var å kartlegge bibliotekenes ønsker og behov knyttet til bibliotekreformen.

Målområde 1: Innhold og tjenester i Norgesbiblioteket

Bibliotekene er jevnt over godt fornøyd med service og tjenester til publikum, men ser at det på mange områder er behov for å utvikle tjenestene videre. Det går tydelig fram at det er på det digitale området at utviklingsbehovet er størst, og de fleste bibliotekene nevner dette. De fleste er også opptatt av litteraturformidling og arrangementsvirksomhet, og mange nevner formidling til voksne og formidling til ”nye grupper” det vil si grupper det enkelte bibliotek ikke har spesielle tiltak for. Mange er også opptatt av veiledningsfunksjonen overfor forskjellige brukergrupper, noe som igjen i stor grad er knyttet til digitale tjenester (for eksempel E-borger-satsingen).

På spørsmålet om hva som trengs for å videreutvikle tjenestene, er det gjennomgående i alle samtalene at bibliotekene sliter tungt økonomisk og har lite personale. Mange har svært lite mediabudsjett, og mangler mediatyper i samlingen (for eksempel musikk). Likevel varierer behovene mye fra kommune til kommune. Når det gjelder kompetansebehov dreier dette seg hovedsakelig om IKT-kompetanse. Samarbeidspotensialet, for eksempel med frivillige organisasjoner, er ikke fullt utnyttet i alle kommuner, og noen av bibliotekene har fokus mot dette.

Det er nå flere gode, nye biblioteklokaler i fylket, men mange sliter med trange og uhensiktsmessige lokaler. Åpningstidene er flere steder dårlige. Fem kommuner (Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør og Vegårshei) har planer om nye lokaler (flytting eller utvidelse). To kommuner har planer om å utvide åpningstidene noe (Birkenes og Grimstad), og to kommuner har planer om utvidede stillingsressurser (Birkenes og Grimstad).

Målområde 2: Norgesbiblioteket – struktur og organisering

Kommunene er forskjellig organisert, men alle bibliotekene oppgir å ha gode samarbeidsforhold internt i kommunen. Seks kommuner samarbeider over kommunegrensene; Bykle, Valle, Bygland og Evje og Hornnes i ”Setesdalsbibliotekene” og Birkenes, Iveland og Lillesand i Knutepunkt Sørlandet sammen med tre Vest-Agderkommuner.

Bare en kommune har samarbeid over etatsnivåene; Froland med Blakstad videregående skole. I Lillesand kommune er folkebiblioteket organisert i ABM-enhet, for øvrig er ABM-modellen i samarbeidsløsninger nærmest fraværende i samtalene både hva gjelder nåværende og ønskede løsninger.

Fem kommuner er positive til konsolideringstanken, ut fra svært forskjellig ståsted: Vegårshei ønsker konsolidering for å styrke biblioteket og forutsetter at et eget bibliotek blir opprettholdt i kommunen, Bygland er positiv ut fra andre erfaringer med forpliktende samarbeid, Gjerstad tar forbehold om opprettholdelse og styrking av bibliotektilbudet i kommunen, Risør ser ikke bort fra at en konsolideringsløsning kan være aktuell under visse forutsetninger, Arendal ønsker ikke å være pådriver for en konsolideringsprosess men kan være villig til å delta etter initiativ fra andre. Bortsett fra en kommune (Birkenes) som ikke har kommentert spørsmålet, er de øvrige ni kommunene tydelig mot konsolidering. Kommunene begrunner dette med en frykt for svekkelse av bibliotektilbudet og en frykt for å miste innflytelse på utforming og utvikling av tilbudet i egen kommune.

Alle bibliotekene / kommunene er interessert i samarbeidsløsninger av forskjellig art. De større bibliotekene understreker at samarbeid må være på likeverdig plan, samarbeidet må være til gjensidig nytte. På spørsmålet om hvem man kunne tenke seg samarbeid med er det ikke noe sammenfallende mønster over ønskede partnere – bortsett fra Setesdalsbibliotekene (Bykle, Valle, Bygland og Evje og Hornnes). Kommunene i Knutepunkt Sørlandet (særlig Iveland) ønsker å samarbeide vestover fylkesgrensa. Flere framhever derimot samarbeid med alle bibliotekene i fylket, og at fylkesbiblioteket må spille en viktig rolle i dette samarbeidet.

Målområde 3: Kompetanse og forskning

I Aust-Agder har 10 av 15 biblioteksjefer bibliotekfaglig utdanning, og en er under utdanning. Behovet for kompetanseheving varierer sterkt mellom bibliotekene.

Ett temaområde som ser ut til å angå alle i sterk grad er IKT-relaterte tema, og det synes klart at dette må ha fokus framover. De fleste behovene uttrykkes som ønske om kurs, det er liten interesse for lengre utdanningstilbud. Det kan se ut som om de biblioteksansatte er lærevillige, men svært nytteorienterte. De fleste begrunner ønsket om korte kurs med at det er vanskelig å være borte og vanskelig å ta seg tid til å sette seg inn i nye temaer. Mange er interessert i hospiteringsordninger, noen har mulighet for vikarordning mens andre peker på mangel på vikar som en hindring.

Spørsmål angjeldende forskning ble ikke berørt i biblioteksamtalene.

Felles arbeidsprosjekt for Aust-Agder, knyttet til Bibliotekreform 2014

De fleste bibliotekene har synspunkter på prioritering av felles arbeidsprosjekt. Flere nevner transport- og samsøksprosjektene som nyttige prosjekter, og at en videreføring av disse er naturlig. (Begge prosjektene er felles for Agderfylkene, inklusive Universitetet i Agder.) Flest bibliotek ønsker at det skal arbeides med felles profilering av bibliotekene, og med kompetanseutvikling / kompetanseplan. Dernest følger fjernlåssamarbeid / spesialisering av samlinger.

Fylkesbibliotekets vurdering

De fleste bibliotekene sier i samtalene at disse er nyttige for dem, og sett fra fylkesbibliotekets side vurderes samtalene som svært nyttige. Det har ikke kommet nye fakta fram i samtalene, men det har likevel vært en god kartlegging av situasjonen akkurat nå. Den største nytteverdien ligger kanskje i å opprettholde og videreutvikle god kommunikasjon og samhandling mellom det regionale og det kommunale nivået.

Det kan synes som om bibliotekene ikke trekker noen sammenheng mellom lave ressurser og vanskeligheter med å få til god utvikling av tjenestene, til mulighetene for å utvikle seg på en bedre måte i større enheter. Fylkesbibliotekets vurdering går i retning av at det trengs gode

økonomiske virkemidler for at bibliotekene / kommunene skal se nytten av konsolidering. Det trengs også gode økonomiske virkemidler for å få til en større kompetanseheving.

Konklusjon

Bibliotekene i Aust-Agder ønsker ikke å gå i gang med et større konsolideringsprosjekt, men ønsker å gå videre med enkeltprosjekter som gjelder alle kommuner i fylket eller begge fylkene. Bibliotekene støtter fullt opp om prosjekter som fremmer en utvikling av bibliotekenes tjenester til befolkningen, hever kompetansen for de bibliotekansatte, og styrker samarbeidet mellom bibliotekene. Det er spesielt behov for kompetanseheving innen IKT-området, og dette er en nødvendig basis for å kunne profilere et samhandlende biblioteknettverk i Aust-Agder.